

סיפורי מעשיות – בוקר שבת קודש

בשבת קודש בבוקר בקידושא רבא דיבר מהר"י נ"י דיבורים נפלאים בסיפורי מעשיות של רבינו ז"ל בסיפור הבערגיר ועני מעשה י' דף רלח עיין שם.

פתח מהר"י נ"י ואמר, רבינו ז"ל ממשיך לספר: **ונסע הרוצח עם כל הנ"ל למדינה, שהיתה שם בת הקיסר הנ"ל. ובא אל העיר, שהיתה שם, ועמד עם ספינתו בים, ושלשל האנקירש (העגן), ועכבה (שקורין גיאנקירט), ודמה עצמו לסוחר גדול,** כי הס"מ שהוא הרוצח הגדול הולך בעזות גדול, ונכנס עם ספינתו לתוך הים החכמה, וכל כיסופו ורצונו לחטוף נשמה מישראל ברשתו הטמאה, ומדמה עצמו לסוחר גדול שיש לו עסקים עם כולם, וכן הוא באמת שהוא ערמומי מאד ויש לו דרך להכניס בלבולים וספיקות בתוך כל אחד ואחד כפי בחינתו.

והיו נכנסים ובאים שם לקנות אצלו סחורות רבות יקרות. כי כן דרך הס"מ לעשות לעצמו שם חשוב בעיני בני אדם, ולמכור להם סחורות יקרות כדי שיהיו רגילים להכנס אצלו, עד שימצא עילה לתפוס אותם ברשתו.

ועמד שם איזה זמן רבע שנה ויותר, רבע שנה מרמז על אחד מד' תקופות השנה, שכל אחד מהם זמנו רבע שנה, ועת התחלפות התקופות הוא זמן קשה, וצריכים להזהר אז מהתגברות הקליפות.

והיו נושאים ממנו סחורות יפות שקנו אצלו. וחשקה גם בת הקיסר לקנות סחורה ממנו, ושלחה אליו, שישא סחורה אצלה, ושלח לה, שאינו צריך לזה לשאת סחורה לבית הקונה אף על פי שהיא בת הקיסר, ומי שצריך סחורה, יבוא אצלו, ולסוחר אין מי שיכריח אותו על זה: כי כך דרך הס"מ

להסית את האדם, ולגרות בו היצר הרע, על ידי שרואה בני אדם אחרים קונים סחורות אצלו, ונכנס בהם מדת הקנאה שגם הם רוצים מאותם הסחורות, ובתחילה האדם מתבייש לקום וללכת בכבודו ובעצמו לקנות סחורה אצל הס"מ, אלא הוא רוצה שיבוא אליו בעצמו בתוך ביתו, אבל הס"מ ערמומי מאד, והוא רוצה שיגיע האדם אליו, ואז יוכל לתפסו ברשתו, על כן מראה פנים כאילו אינו צריך אותו, והכל בכדי להגביר אצלו החשק והרצון, וכמובא בדברי רבינו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ס"ו) שעיקר התגברות היצר הוא מחמת שהחטא ועוון נמנע מן האדם, ודוקא מחמת ריחוקו מן העוון לכן מתגברת אצלו הרצון והתאווה, וכך הס"מ משחק עמו, עד שלבסוף האדם הולך אצלו בעצמו.

וישבה עצמה בת הקיסר, שתלך אצלו. וזה היה עיקר טעותה והתחלת נפילתה, שנענתה ברצון הרוצח, והחליטה לבא אצלו, כי זה כלל גדול שצריך להיות לאדם, שאם יש מקום שאין צריכים אותו, ואינם רוצים לכבדו, אזי עליו לשמור על כבודו ולא להכניע עצמו אליהם כלל, וכמו שהיה מוהרא"ש ז"ל רגיל לומר "שאם יש אחד שאינו צריך אותי, אזי אני לא צריך אותו אלף פעמים" אבל דרך בני אדם שנחלש דעתם מאד כששומעים שאחד אינו רוצה לבא אצלם ולכבדם, וזה מעורר אצלם חשק ללכת אצלם ולפייס אותם, ולהבין למה אינם רוצים לבא אליו, בשעה שהכל דמיון גדול, כי אם האדם אינו רוצה אותך, אתה לא צריך אותו אלף פעמים, ולמה לך להכניע עצמך בפניהם? וזהו מה שהס"מ רצה, שהאדם ילך אליו בעצמו, וכך יוכל לתפוס אותו ברשתו.

ודרכה היה, כשהלכה בשוק, היתה תולה מכסה על פניה כדי שלא יסתכלו בה, כי יוכלו בני אדם לפל וכו' מחמת יפיה, כנ"ל, על כן היתה מכסה פניה, כנ"ל. והלכה בת הקיסר וכסתה את פניה ולקחה גם רעותיה עמה, וחיל, (שקורין וואך), הלך אחריה. כי נשמה מישראל בשרשה גבוה וקדושה מאד, ובוודאי אין לה שום שייכות עם כל הקליפות והחיצונים שנמצאים בשוק, והיא הולכת עם מכסה על פניה כדי שאחרים לא יסתכלו בה, וגם היא לא תסתכל על אחרים, וזאת היא מדת הצניעות של נשמה מישראל, המגנת עליה מחטא ועוון ושלא יתגרו בה החיצונים לתופסה.

ובאתה אל הסוחר הנ"ל (הינו הרוצח, שנדמה לסוחר) וקנתה שם סחורות אצלו, והלכה לה. ואמר לה הסוחר. אם תבוא עוד הפעם, אראה לך עוד דברים יפים מזה, שהם נפלאים מאד; ושבה לביתה. שוב פעם אחרת באתה וקנתה והלכה לה. ועמד שם (הרוצח הזה) איזה זמן; בתוך כך נעשית (הבת קיסר הנ"ל) רגילה אצלו, נכנסת ויוצאת: כי כך הוא דרך הס"מ להרגיל את האדם לבא אצלו לקנות סחורות, ובתחילה נראה כמו תָּמִים גדול, ומוכר לאדם כל מיני סחורות טובות להראות לו שהוא מרוויח אצלו, אבל עיקר כוונת הס"מ להרגיל אותו לבא אצלו, עד שכבר לא יהיה עומד על המשמר לשמור את נפשו מלהתחבר אליו, וזהו על דרך דברי חכמינו הקדושים (עבודה זרה י"ח:) דרש רבי שמעון בן פזי מאי דכתיב (תהלים א' א') "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב", וכי מאחר שלא הלך היכן עמד, ומאחר שלא עמד היכן ישב, ומאחר

שלא ישב היכן לץ, אלא לומר לך שאם הלך סופו לעמוד, ואם עמד סופו לישב, ואם ישב סופו ללוץ, ואם לץ עליו הכתוב אומר (משלי ט' י"ב) "אם חכמת חכמת לך ולצת לבדך תשא"; כי בתחילה הס"מ נראה כמו אורח שבא באקראי, אבל אחר כך הוא נעשה תושב, ובזה תופס האדם ברשתו, אשרי הזוכה להשמר ממנו בתחילה, ולא להתקרב אליו כלל.

והשם יתברך יעזור לנו שנהיו נשמרים מאד מהיצר הרע ומכל תחבולותיו, ונזכה להיות קשורים ודבוקים בו יתברך תמיד מעתה ועד עולם אמן ואמן.

סעודה שלישית – סעודת רעוא דרעוין
פרשת צו – תשע"ט

בסעודת שלישית סעודת רעוא דרעוין, דיבר מהר"י נ"י דיבורים נפלאים על פי דברי רבינו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן סח) המדבר מגנות מדת הכעס.

פתח ואמר מהר"י נ"י, רבינו ז"ל אומר, (מהר"י חזר בקיצו על תמצית דברי רבינו ז"ל בתורה זו) וְדַע, שֶׁרָאוּי שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ לָהֶם מָמוֹן, אַךְ יֵשׁ מִדָּה אַחַת שֶׁמַּפְסֶדֶת וּמְאַבֶּדֶת מֵהֶם הַמָּמוֹן. וְהִיא מִדָּה רָעָה מְגֻנָּה, שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לְהִנָּצֵל מִמֶּנָּה. וַאֲפִלּוּ אִם יִרְצֶה אֶחָד לְהִנָּצֵל מִמֶּנָּה. וּבִפְרָט בִּשְׁבִיל תַּאֲוַת הַמָּמוֹן, כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּפְסִיד לוֹ אֶת הַמָּמוֹן, עִם כָּל זֶה הַמִּדָּה רָעָה הַזֹּאת מִתְגַּבֶּרֶת עָלָיו בְּיַלְדוּתוֹ וּבְקַטְנוּתוֹ, וְעַל - יְדֵי - זֶה מַפְסֶדֶת מִמֶּנּוּ הַמָּמוֹן שֶׁהָיָה רָאוּי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ..., וְהַבַּעַל דָּבָר כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁיּוֹרֵד לָאָדָם הִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁפַּע שֶׁל מָמוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹמָה כַּנַּ"ל, אֲזַי הוּא עוֹשֶׂה לוֹ מִזֶּה הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת, כַּעַס, שֶׁמַּזְמִין לוֹ דָּבָר לִכְעֹס, וְנִתְקַלְקֵל בְּחִינַת הַחוֹמָה, עַל - יְדֵי הַכַּעַס כַּנַּ"ל. כִּי הַכַּעַס וְהַמָּמוֹן הֵם בְּחִינָה אַחַת, בְּשֹׁרֶשׁ הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת כַּנַּ"ל. וְעַל כֵּן בְּקַל מְהַפֵּךְ לוֹ הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁפַּע שֶׁל מָמוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹמָה, לְכַעַס שֶׁהוּא הֶפֶךְ הַחוֹמָה, וְעוֹשֶׂה לוֹ מֵחוֹמָה חֻמָּה..., וְדַע, שֶׁאֲפִלּוּ אִם כְּבָר הִגִּיעַ לוֹ הַשֶּׁפַע, וְנִתְהַוֶּה מִמֶּנָּה מָמוֹן, וּכְבָר יֵשׁ לוֹ הַמָּמוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת חוֹמָה כַּנַּ"ל. עַל כָּל זֶה, לִפְעָמִים הַבַּעַל דָּבָר מְגָרֶה אוֹתוֹ בְּכַעַס גָּדוֹל כָּל כָּךְ, עַד שֶׁמַּפְסִיד וּמְאַבֵּד מִמֶּנּוּ, אֲפִלּוּ הַמָּמוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּבָר..., כִּי כְּשֶׁהַמָּמוֹן יוֹרֵד לָאָדָם, הוּא בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קי"א): טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו. וְהוּא מְהַפְּכוֹ לְכַעַס, וְנַעֲשֶׂה מִזֶּה טוֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ כַּנַּ"ל. ה' יִשְׁמְרֵנוּ וְיַצִּילֵנוּ מִמִּדָּה הַמְגֻנָּה הַזֹּאת אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן: עיין שם כל זה בדברי רבינו ז"ל.

והסביר מהר"י נ"י, שמדת הכעס הוא מדה גרועה מאד, עד שאמרו חכמינו הקדושים "כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה" (עיין שבת קה:), כי כשאדם נכנס בכעס הוא מגלה פנימיות לבבו שהוא רחוק מאד מן האמונה הקדושה, כי המאמין האמיתי שיודע שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, ובכל תנעה ותנועה שם אלופו של עולם, לא שייך שיכעוס על איזה דבר, כי הרי כך היה רצונו יתברך, ואפילו מה שנגרם לו על ידי אדם בעל בחירה גם זה ממנו יתברך לבד כי אי אפשר לשום בריה להרע לו או להטיב לו בלי רשותו יתברך, ומיד כשאדם נעשה בכעס ומאבד עשתנותיו, ונדמה לו שאיזה בן אדם הרע לו או גרם לו צער והיזק בלתי רשותו יתברך, הרי הוא נכשל בפגם עבודה זרה, שהוא חסרון אמונה, וכדברי רבינו ז"ל בשם הבעל שם טוב הקדוש (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן סג) על הפסוק (דברים יא, טז) "וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם", שמיד שאדם סר מן האמונה הרי זה נחשב כעבודה זרה רחמנא ליצלן; הרי שהכעס הוא מדה מגונה מאד, וצריכים לשמור ולהזהר ממנו עד קצה האחרון.

הרי רבינו ז"ל מגלה בתורה זו, שלא די באדם שמפסיד כל הקדושה שלו על ידי מדת הכעס, וכמבואר בכתבי האריז"ל על הפסוק (איוב יח, ד) "טֹרֵף נַפְשׁוֹ בְּאַפּוֹ", שעל ידי הכעס אדם טורף וקורע את נפשו, אלא גם מפסיד כל כספו וממונו שבא מאותו מקום של הנפש, ובכל פעם שרוצים להשפיע אל האדם איזה שפע של ממון וכסף לפני זה מזמינים לו נסיון של כעס, ואם הוא זוכה ועומד בנסיונו אזי נשפע עליו שפע גדול, ויזכה לשמוח עם עשירותו, מה שאין כן אם אין אדם עומד בנסינונו ונכשל בפגם הכעס, אזי נתקיים אצלו דברי חכמינו הקדושים (שבת קה:) המקרע בגדיו בחמתו והמשבר כליו בחמתו והמפזר מעותיו בחמתו יהא בעיניך כעובד עבודה זרה שכך אומנתו של יצר הרע היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו עבוד עבודה זרה והולך ועובד; כי הוא מפזר מעותיו ממש בחמתו, כי הרי מפסיד את כולם, על ידי שנכשל במדת הכעס. ומדה זאת מתגברת כל כך על האדם אפילו שהוא יודע שהוא יאבד את ממונו על ידי זה, קשה לו להתגבר עליו, "ומפזר מעותיו בחמתו" כאילו לא איכפת לו כלל, שיפסיד את כספו וממונו, כי אי אפשר לו לעצור חמתו כלל, על כן אשרי המפקח היטב על דרכיו, ונזהר מאד ממדת הכעס בתכלית הזהירות כי על ידי זה יהיה שמו וגופו שלם בתורתו, שלום בגופו, ושלם בממנו, כי השמירה מכעס ישמור על כל מהותו, וישפע גם לשפע גדול של ממון ולא יחסר לו שום דבר כלל, ואשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מהר"י נ"י את זה לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הרי פרשת השבוע מתחיל עם הפסוק "**צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה וגו'**," ופירוש רש"י "**אין צו אלא לשון זרוז מיד ולדורות, אמר רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס**", פירוש הרי עולה כליל לגמרי על המזבח, ואין לכהנים ובעלים שום חלק בבשרו. נמצא מחויב עולה שהוא בא על מצות עשה, כגון שביטל מצות קריאת שמע בעונתו ובזמנה, או על לאו הניתק לעשה, או מחשבה של עבירה, זה חסרון כיס גדול. כי הרי היה צריך להביא קרבן, ולא יהנה ממנה שום הנאה גשמית כלל, ולכן התורה הקדושה אומרת 'צו' שהוא לשון 'זירוז' כי במקום שיש לאדם חסרון כיס או הפסד ממון הוא צריך זהירות גדול לא להתרשל ממנו, שהרי הוא מרגיש חסרון בכיסו, ולפעמים זה קשה לו יותר מן הכל.

והנה מוהרא"ש ז"ל היה רגיל לפרש מאמר זו "ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס" שזה סובב והולך על מדת הכעס, שהלא רוב חושי האדם כגון ראיה שמיעה דיבור יש כיס עליהם לשמור אותם מכל רע, כגון עפעפי העינים שהם כיס על העינים לא להסתכל ברע, ולאזנים יש הָאַלְיָה שאפשר לכוף אותם ולסתום אותם כדי לא לשמוע רע (כמובא בכתובות דף ה:), ועל הפה יש כיס ומנעול שהם השפתיים ושינים שעל ידם יכולים לסגור הפה ולשמור מפגם הדיבור, אבל על החוטם שממנו בא הכעס אין שום כיס, וכיסוי, שהרי אי אפשר לסתום האף כי על ידה הנשימה, ולכן השמירה מכעס זה עבודה קשה מאד, כי אין לו כיס ומנעול לסגור אותו. וזהו הרמז במאמר זו "ביותר צריך

הכתוב להזהיר במי שיש לו חסרון כיס, שעל מדת הכעס צריכים להזהיר בזה יותר, כי אין לה כיס, כך היה דרכו של מוהרא"ש לפרש, ודפח"ח.

ובאמת זה עולה בקנה אחד עם הפירוש הפשוט של "במקום שיש בו חסרון כיס" כי הרי רבינו ז"ל כבר גילה שעל ידי מדת הכעס אדם מפסיד כיסו וממונו, אם כן אם לא ישמור האדם ממדת הכעס ולא יתגבר עליו לבטלו ולהכניעו, הרי יגיע לו חסרון כיס ממש, ויפסיד את כל ממונו וזה מרומז בדברי חכמינו הקדושים (עירובין סה:) אמר רבי אילעאי בשלשה דברים אדם ניכר בכוסו ובכיסו ובכעסו; כי לפי דברי רבינו ז"ל יש לשלשתם קשר גדול, כי מדת הכעס הוא מדה מגונה מאד ועל ידי זה הוא מפסיד את כיסו על דרך טורף נפשו באפו, שהוא טרוף, וקורע את ממנו באפו ובכעסו, ובכוסו מרמז על אשתו, כי אשה מכונה בשם כוס, וכדאיתא (חיי מוהר"ן תקעז); והרי מבואר בדברי רבינו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן סט, שהוא המשך של תורה סח כידוע), שעיקר כסף וממון נמשך מאשתו, עיון שם. ולכן כשרוצים להשפיע לאדם ממון ושולחים לו נסיון של כעס על פי רוב בא הכעס מאשתו, ועל כן אדם צריך לשמור את עצמו לא להיות בכעס על אשתו, כי על ידי זה מפסיד ממונו בידו, ומפזר מעותיו בחמתו, ואדם שמכין את עצמו בשמירה יתירה לא להכנס בשום כעס וקפידה על אשתו, הוא יזכה לעשירות גדול, וכמאמר רבא (בבא מציעא נט.) איקורי נשייכו כי היכי דתתערו; כי אם תייקרו את נשותכם תזכו לעשירות גדולה כי הרי עמדת בנסון הכעס נגד אשתך, וכיבדת אותה, על כן תזכה לממון הרבה ועשירות גדולה, נמצא ששלשה דברים אלו כיסו כוסו וכעסו קשורים הדק היטב, ואשרי מי ששומר את נפשו ממדת הכעס לגמרי.

וחזר וקישר מהר"י נ"י, את כל הענין הנ"ל לעניינא דיומא עניינא דפורים בקשר עליון וחזק מאד, שהרי מצינו את כל השתלשלות סיפור המגילה סובבת על מדת זו של כעס, שעל ידה היתה הריגת ושתי, ומפלת המן, ובזכות השמירה ממנו, זכו נשמות ישראל לשני ימי פורים, כי הרי מצינו בתחילת המגילה (אסתר א יב) "וַתְּמָאֵן הַמַּלְכָּה וַשְׁתִּי לָבוֹא בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּיַד הַסָּרִיסִים וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד וַחֲמָתוֹ בָּעֲרָה בוֹ" שזה היה תחילת הריגת ושתי שאחשורוש נעשה בכעס על אשתו, עד שהרג אותה וממילא איבד גם הונו ורכושו, על דרך שאמרו חכמינו הקדושים (מגילה יא.) אחשורוש שהכל נעשו רשין בימיו; וזה היה תחילת הישועה שהוצרכו למלכה חדשה, ולקחו את אסתר מושיען של ישראל, שהיא נכנסה לפלטין של מלך כדי להציל נשמות ישראל מהמן הרשע, וכבר בתחילת מלכותה גילתה זכות על מרדכי הצדיק לפני אחשורוש על ידי אף וחימה של בגתן ותרש, כמו שכתוב (אסתר ב, כא) "בַּיָּמִים הָהֵם וּמָרְדֳּכַי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ קָצַף בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ" שְׁנֵי סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף וַיְבַקְשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ" ומרדכי הפיר את עצתם ונכתבה זכותו בספר דברי הימים לפני המלך, הרי מרדכי הפיר חמתו של בגתן ותרש, שבזה היה צמיחת קרן ישועה.

ומי נתן העצה להרוג את ושתי, הרי זה ממוכן שהוא המן בעצמו, שורש הכעס והחימה כמו שכתוב (אסתר ג, ה) וַיַּרְא הָמָן כִּי אֵין מָרְדֳּכַי כֹּרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ "וַיִּמָּלֵא הָמָן חֵמָה"; שהרי עשה עצמו עבודה זרה, מרוב כעסו שבער בו, וכן (אסתר ה, ט) וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב וְכִרְאוֹת הָמָן אֶת מָרְדֳּכַי בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְלֹא קָם וְלֹא זָע מִמֶּנּוּ "וַיִּמָּלֵא הָמָן עַל מָרְדֳּכַי חֵמָה", ולכן אמרו חכמינו הקדושים על הפסוק (שם יב) "וַיֹּאמֶר הָמָן אַף לֹא הֵבִיאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם הַמֶּלֶךְ אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עָשָׂתָה כִּי אִם אוֹתִי וְגַם לְמָחָר אֲנִי קָרוּא לָהּ עִם הַמֶּלֶךְ" (אסתר ה, יב), ואמרו חכמינו הקדושים שלשה פתחו באף, היינו בכעס, ואחד מהם המן. כי מדת הכעס הורג את האדם לגמרי, וכבר אין לו שום נחת מימי חייו, וכדברי המן (אסתר ה, יג) "וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שֹׁוֶה לִי בְּכָל עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ" שכל הונו ורכושו ורוב בניו וקנייניו לא שוים מהאף הבוערת בו. ותחילת מפלתו של המן על ידי האף והחימה של אחשורש, כמו שכתוב וְהַמֶּלֶךְ קָם "בַּחֲמָתוֹ" מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן וגו', ועד שלא היה נהרג המן לא נשכך הכעס, כמו שכתוב (אסתר ז, י) וַיִּתְלוּ אֶת הָמָן עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הֵכִין לְמָרְדֳּכָי וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה; שאחר מפלת הרשעים יש שכיכה במדת הכעס.

ומרחוק תבין ותשכיל שזה גם מקושר לפרשת השבוע **צו את בני ישראל** וגו', כי הרי חכמינו הקדושים אומרים שאין 'צו' אלא לשון עבודה זרה, שזה ציווי להשמר ממדת הכעס, שהוא כעובד עבודה זרה, על כן המן עם הכולל גימטריא צו, (כמובא בכתבי האריז"ל) שהרי עשה עצמו עבודה זרה, והיה הפיסגה של מדת הכעס ועלינו למחוק את שמו וזכרו מן העולם על ידי שמירה ממדת הכעס כי ביותר צריך האדם להזהר במקום שיש חסרון כיס.

ואמר מהר"י נ"י, בדרך צחות כי ביותר צריך האדם לזרז במקום שיש "חסרון כיס" היינו במקום שאין לאדם כיס בבגדו לשים בתוכו איזה ספר קודש מספרי התורה הקדושה, כגון ספר תהלים או משניות וכיוצא בהם, שם צריך הכתוב לזרז, כי כשאדם יש לו מוכן איזה ספר בכיסו, זה יצילו מכעס וחימה. כגון למשל שנכנס בבנק בדואר, ויש תור ארוך מאד, בני אדם מאבדים סבלנותם וצועקים וכו', אבל כשאדם יש לו איזה ספר מוכן בכיסו, אזי מיד מוציא מכיסו איזה תהלים או משניות וכו', ובמקום לכעוס על רוע גורלו, הוא שמח מאד שהרי עכשיו יכול לגמור שיעורי תורתו. כגון אם לקח את אשתו ברכב לעשיית קניות וכיוצא בהם, והיא יצאה מהרכב ואמרה שחוזרת ברבע שעה ממש, והנה עובר רבע שעה וחצי שעה ושעה שלימה ועדיין לא חזרה, אזי טבע של אדם שנכנס לתוך כעס ומאבד על ידי זה כיסו וכוסו, היינו שפע של כסף שהיה צריך להגיע לו, וכן הרג שלום ביתו, והכל מחמת "חסרון כיס", כי אלמלא היה לו כיס שלם, והיה מקדקד להחזיק אצלו בכיס איזה ספר מספרי קודש שזה יהיה מציל אותו מכעס וקפידות, היה לו שלום בית נפלא, וגם שפע של ממון הרבה.

ועל פי כל זה יובן ענין נפלא בהמגילת אסתר, למה עיירות המוקפות חומה, יקיימו ביום שני של יום הפורים, שושן פורים? ומה הקשר בין עיירות המוקפחות חומה להנס של פורים? אלא חכמינו

הקדושים אומרים על הפסוק (אסתר ט, יט) עַל כֵּן הַיְּהוּדִים הפרוזים הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי הַפְּרָזוֹת עֹשִׂים אֶת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר וגו', שפרזים בי"ד, ומוקפות חומה בט"ו, ולכאורה יפלה מה ענין של מוקפות חומה להנס של פורים, הרי שושן בעצמן לא היה מוקף חומה כפי דעת המפורשים, וכל העיירות מוקפות חומה עושים יום טוב על שם הנס של שושן? אבל על פי הנ"ל מובן הענין כמין חומר, כי רבינו ז"ל אומר ששמירה מכעס הוא כמו ענין של מוקף חומה, על שם הפסוק (משלי כה, כח) "עִיר פְּרוּצָה אֵין חוֹמָה אִישׁ אֲשֶׁר אֵין מַעְצָר לְרוּחוֹ", כי דייקא על ידי שאדם שומר את כעסו, נמצא תמיד ב"חומה" חזקה השומרת אותו מ"חמה", אם כן מובן מאד למה קבעו הנס של שושן פורים בעייריות מוקפות חומה דייקא, כי זה הלימוד היוצא מכל דברי המגילה מראשיתה עד סופה היא איך שצריכים לשמור ממדת הכעס, ולבדוק את עצמו להיות חומה בצורה שלא יכנס בתוכה מדת הכעס, ולכן מיד שנצחו את המן ואת ענין שושן הבירה והוסיפו את כעסו וחמתו, מזה קבלו כל העיירות מוקפות חומה את המעלה של שושן הבירה, והם עושים פורים יום ט"ו זכר לנס הגדול שקרה בשושן על ידי שמרדכי ואסתר הפרו חמתו וכעסו של המן ואחשורוש.

הקדוש ברוך הוא יעזור לנו להמשיך לעצמינו קדושת ימים אלו, ולקנות לעצמינו קדושת ארך אפיים, ולא לכעוס או להקפיד על שום בריה שבעולם, ובפרט לא בבית, על האשה והבנים, ובזכות זה הקדוש ברוך הוא ישמור עלינו מכל רע, ונזכה לגאולת הנפש והגוף גם יחד, ונזכה לקבל פני משיח צדקינו במהרה בימינו אמן ואמן.